

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Verus Ecclesiasticus Vocationem suam cognoscendi
Avidus, Eidemqve Correspondendi Studiosus**

Mansi, Giuseppe

Francofurti ad Mœnum, 1693

Anagnostæ Benevolo Candidoque Interpres.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38106

Anagnostæ
Benevolo Candidoque
Interpres.

Nni plus minus undecim sunt, amice
Anagnostes, à quibus Româ ab Au-
thore ipso, mihi *verus* hic *Ecclesia-*
sticus Italicè transmissus fuit, cum in
finem, uti scribebat, ut Latinitate
donatus, quem fructum suos apud Nacionales
fecerat, parem exteris, linguæque Italicæ ignatis
proferre posset: hæc pii viri piissima erat intentio: e-
go interim curtæ meæ gnarus supellectilis, exi-
guæque (si forte ullius) Romanæ linguæ peritiæ noti-
tiæque conscius, à me ipso nunquam impetrare po-
tui, ut labori illi manū admoverem. Delectabant me
equidem pulcherrimæ, utilissimæque morales do-
ctrinæ, ast absterrebant vix noti idiomatis hinc inde
patentes latebræ, fiebatque, ut sapius in manus sum-
ptus, visus, ac revisus liber, iterato reponeretur, adeo
ut timeam, ne forte aliquando coram supremo Patre-
familias, de tam eximio opusculi hujus Talento diu
adeo defosso quasi, ac suppresso, agar reus. Fateor,
diversis vicibus, variis linguam Italicam probè cal-
lentibus viris librum legendum obtuli, illum in fi-
nem, ut novi Latiniq; idiomatis indueretur habitus:
verum, semper idem, laudibus tamen oneratus, uti sa-
nè meretur maximas, ad me rediit, nec ullus spartæ
illi humeros suos supponere voluit; donec tandem,
imbellis ego, urgentibus indubiè, promoventibusque
Venerabilis Devotissimique Authoris, qui submi-
serat, felicibus ut spero manibus, me operi accinxi,
suffraganteque Dei gratia, tuum in commodum ac

emolumentum, Anagnosta, meliori modo quo potui, tandem feliciter ad umbilicum deduxi.

Quis, qualisvè vir fuerit A. R. D. ac venerandæ memoriæ Pater Josephus Mansi, quamvis libenter pluribus amico Anagnostæ meo exposuissem, si votis intentionique meæ correspondisset effectus, nihilominus tali quali mea Encomiastica relatione laud eger, dum memoria illius in benedictione est, eumque superabundè laudent in portis, pulpitis, Exedris sacrisque Cathedris ac congressibus, opera ejus. Opportunè huic meo proposito scribit Romanus sapiens Epist. 114. *Talis hominibus fuit Oratio, qualis vita: Non potest alius esse ingenis, alius animi calor: si ille sanus est, si compositus, si gravis, tēperās, ingenium quoq; sobrium & siccum est, illo vitiato hoc quoq; affertur.* Idemq; hic Stoicus, dū in agone ultimo à Tyranno Nerone testamentariæ illi negarentur Tabulæ, amicis pro sui memoria, suis in scriptis suā reliquissè vivam quodammodo effigiem, protestatur: nulla enī unquam delineatio suo prototypo conformior, nulla similior parenti suo proles, quam scripta suum referant, exhibeantque authorem. Paucas exaraverat lineas ad S. Gregorium Magnum, Leander Hispalensis Episcopus, ad quas memoranda hæc reponit S. Romanus Pontifex, regiltrata l. 7. Ep. 60. *Boni autem sapientesque viri adfuerunt, dum legeretur (Epistola nimirum) quorum statim viscera in compunctione commota sunt. Cœpit quisque amoris manu in suo corde te rapere, quia in illa Epistola tua mentis dulcedinem, non erat audire, sed cernere; accendebantur & mirabantur singuli, atq; ipse ignis audientium demonstrabat, quis fuerit ardor scribētis.* Sed super hæc omnia firmiorē habemus S. Spiritus attestantem sermo nē Proverb, 12. v. 8, *in Doctrina sua noscitur vir.* Hæc si
ita

ita sunt, uti sunt verissima, dum tot tantaque de Deo
 divinisque rebus scripsit A. R. ac Venerabilis P. Jose-
 phus Mansi, ut animum ejus infedisse, ac occupasse
 debuit Deus! dum vasto illo omnigenæ sci-
 entia doctrinaque compendio, Bibliothecâ
 morali dico, tam blande quam efficaciter, tam
 nervosè quam suaviter commendat, persuadet, in-
 stillatque virtutes; contra autem graviter, vigorose,
 fortissimèque scelera detestatur, & vitia, monstro-
 rumque illorum detegit cubilia, periculosas excutit
 qualitates, ac venenatam eorundem propalam exhi-
 bet naturam, exindeque crimina persequitur, pecca-
 ta insectatur abominaturque, quam præsumendum
 est animam illius abundasse virtutibus, vitia exhor-
 ruisse, divinaque offensas! Mentis cordisq; indicem
 agit scripta manus, statimque ex inscriptione, illius
 noscitur inquilinus. Dum Ærarii Evangelici agit
 Quæstorem, fideique dogmata luculenter deducit ac
 explanat, morumque regulas, & disciplinam ex a-
 mussi componit: dum quatuor libris Sancto-
 rum complectitur panegyres, eorumque luculen-
 ter copiosissimeque deprædicat actiones heroicas,
 virtutes exornat ac supra naturæ vires acta com-
 memorat, ut debuit perfusa fuisse fundatæ pietatis, mul-
 tiplicis eruditionis, exquisitæque scientiæ supelle-
 ctili mens illa, illa anima, è qua cuncta hæc tam lar-
 gè tam abundanter, tam profusè derivabantur! & ut
 ad præsens hoc deveniam opusculum; qua erga sa-
 cratissimam ac ter tremendam Eucharistiam, chari-
 tate æstuasse, qua reverentia, pietate ac devotione, in
 sacro incruento sacrificio affectus, imò raptus fuisse
 censendus est animus ille, qui tenerè adeo, adeò ope-
 rosè & potenter eundè ardorem, eandè pietatem, hu-
 millimamq; venerationè, erga Mysteria illa incom-
 prehensa

❁ ❁ ❁

prehensibilia cunctis aliis communicare, ac infundere conatur, atque utinam saluberrimum hunc suum pariter & utilissimum finem consequatur. Fateor, cuncta venerabilis viri hujus scripta, eruditā spirant pietatē, longēq; absunt ab omni lenocinantis, blandi-entisve vanitatis, inanisque scientiæ fūco; verum hoc in opusculo, quod tanquam Benjaminum in suo senio procreasse videtur, singulare aliquid elucet præ cæteris. Mentionem facit in decursu opellæ, adesse sibi de venerabili Eucharistia volumen in folio, inscriptum *Sacramentum amoris*, cujus utinam adesset copia, summo fructui usuique futurum concionatoribus cunctis, præ aliis autem Archidiocæcesis Moguntinæ, in qua passim & ubivis fermè locorum confraternitates, in ejusdem nunquam satis laudati Sacramenti honorem, institutæ sunt.

Quod fructum attinet, quem liber hic in Italia fecerit, quāvis adæquatè ac definitè resciri nequeat, aequaliter tamen conjici, aut præsumi potest ex aviditate summoque studio, quo illius exemplaria, satis licet copiosa, citissimè distracta sunt, prævenientibus ferme emptoribus, ipsum mercatorem, raro sane exemplo: scribit enim Typographus Romanus, in septima ipsius editione ad lectorem, quod nondum evoluto triennio, tribus vicibus illum imprefferit, hacque non obstante sua diligente accurataque industria, nec votis desideriiisve satisfaciendibus exemplaribus, Veneriis, Neapoli, ac Taurini fuerit reimpressus, & ad plurimorum instantiam, septimum typum à se fuisse adornatum. Faxit Deus, ut parem in Germania gustum excitet inter Ecclesiasticos, ab iisque legatur, penetretur, practice-tur: certum enim est, quod sive accinctus, sive accingendus, aggregandusve statui Ecclesiastico practican

Sicam inveniat suæ conditionis delineatam manu-
 ductionem, ille ut cognoscat (si fors plenè non per-
 ceperit) quid sibi deinceps incumbat agendum, quo-
 modo conversandum cum proximo, periculaque
 quævis emergentia cautè præcavenda; hic autem, ut
 videns vocationis suæ eminentiam ac sanctitatem
 prælustrem, à statu, quem suscipere intendit, re-
 quisitam, juxta hanc propositi sui capiat mensuram,
 nec sibi imaginetur, sub spinoso, cruentoque capite
 ac duce Christo, quem imitari, ejusque in incru-
 ento Missæ Sacrificio Ministrum ac vicarium agere
 intendit, delicatum posse degere membrum, aut mol-
 lem tenerumve alii militem, ac multo minus de
 paupere Christo saginari intendat.

Nemo mihi hic occin t; tam multa præclaraque
 jam tum hac in materia scripta esse, typisque prod-
 iisse, ac luculentissimè integris foliorum voluminibus
 esse pertractata, proindeque ista quasi videri super-
 flua, atque actum agi: Resumo enim argumentum,
 & primo cum S. Leone Papa (quamvis in dissimili
 materia) respondeo, quod inde oriatur necessitas
 scribendi, unde adest ratio non tacendi: deinde ar-
 gumentum retorqueo: si enim tam multa, tamque
 eximia scripta hæcenus luci edita sint, &
 nihilominus tam parum, imo fermè, pro dolor,
 nihil (utinam non haberem quotidianam hoc asse-
 rentem experientiam testem) emendetur; quid pru-
 dens quisque existimare poterit futurum, nihil, aut
 parum, si scriberetur? *Clam, ne cesses, exalta vocem
 tuam*, inquit vates Evangelicus; & sane (ut planius
 deducam citata S. Leonis verba) inde nascitur plu-
 ries iteratque scribendi sæpiusque inculcandi, ac
 demonstrandi necessitas, unde non curandi, non
 observandi, ferme dixeram spernendi, oritur negli-
 gentia, hebetudo, contumacia.

Quorus enim quisque est, qui post adeptam plenissimam status sui suæque Obligationis, cognitionem, moribus ac vita se illi conformare studeat? quorus est Ecclesiasticus sive sæcularis, sive regularis (utrisque enim hic liber loquitur) qui illum attingat puritatis ac sanctitatis apicem, quem ab ipso exigit vocationis suæ conditio? Excellentissimo signati sumus caractere, infimo ac despecto pergimus vivendi genere, quodque miserius est, id quod à pluribus recte laudabiliterque geritur, à paucis plerumque devenustatur. Prætermittere nequeo, quin, ut insulsam hanc efficaciter retundam objectionem, vigorosissimam hic inseram Salviani Massiliensis l. 7. de vero iudicio eruditionem, an lachrymas, sanè hoc ævo nostro affatim merito perfundendas, a quasque stillent oculi, dum mystici Ecclesiæ oculi (quales vere sunt Ecclesiastici) adeo obnubilantur: *Vt in oculum, inquit, etiamsi parva sordes incidat, totum lumen obcæcat: sic in Ecclesiastico corpore, etiamsi pauci sordida faciant, prope totum Ecclesiastici splendoris lumē obfuscatur: nametsi pauci sint, qui de decorosa sustineant, multi tamen sunt, qui paucorum sordibus polluantur.* item idem l. 9. ad Ecclesiam: *Nihil turpius est, dicit, quam excellentem esse quemlibet culmine & despiciabilem vilitate: quid enim aliud est Principatus (Regale Sacerdotium) sine meritorum sublimitate, nisi titulus sine homine, aut quid est dignitas in indigno nisi ornamentum in luto? & ideo cunctos, qui sacri Altaris suggestu eminent, tanto excellere oportet merito, quantum gradu: dumque hæc à tot sæculis scripta sint calamo, moribus autem incorrecta, an hac in materia superfluum quid, nimiumve scribi possit? verum de hisce plura Author.*

Non sum ego is qui aut intendam aut præsumam
mone-

monere, multò minus instruere Illustrissimos Ordina-
 narios, utpote quos, tanquam Episcopos à Deo, ad
 Ecclesiam suam regendam constitutos, summo cul-
 tu prosequor, omniq; honore ac reverentia suspicio:
 nihilominus, gravissimum Doctoris gentium, ma-
 gnique Dei Apostoli Pauli monitum, suum ad di-
 scipulum ac Episcopum Timotheum cap. 5. *Manus
 cito nemini imposueris*, de quo apud Cornelium à La-
 pide in S. Pauli Epistolas ad eundem locum, hæc a-
 nimadversione dignissima, registrata, latiusque de-
 ducta ac paraphrasticè exposita reperio, hisce for-
 malibus: Vide, ô Timothee Episcopo, ne quem tem-
 merè ordines, sed unumquemque prius proba, & ex-
 amina, an probata sit vitæ, ac doctrinæ, talique gra-
 du dignus; alioquin particeps fies peccatorum &
 scandalorum, tum eorum, quæ talis post suam or-
 dinationem, in suo gradu committet, tum eorum,
 quæ ante ordinationem admisit, quia propterea
 ordinatione est indignus: si ergo eum ordinas,
 tali gradu dignum esse iudicas, ac consequenter vi-
 deris eum, ejusq; mores ac peccata approbare, ita-
 que eorundem particeps efficeris. Hæc ille, qui
 statim etiam tremendam subjungit historiam de S.
 Leone Papa I. à Cardinale Baronio in Annalibus Ec-
 clesiasticis ad annum Christi 461. relatam; quod
 cum S. Leo, orationibus & jejuniis vacans ad sepul-
 chrum S. Petri, Dei misericordiam, ac peccatorum
 veniam imploratet, hoc responsum à S. Petro accepe-
 rit: *Deprecatus sum pro te Dominum, remisitque ille
 tibi peccata, ut solum hoc à te expetendum, & à te
 postulandum supersit, quibus adversus Apostolicam
 legem, manum temerè imposueris. Quod si hæc fiunt
 in ligno viridi (inquit à Lapide) in arido quid
 fiet? Leone enim quis sanctior, & prudentior? Ita-
 que*

que tam seria, tantique momenti Doctoris Gentium
admonitio, rationabilis, sincerique voti suppeditat
materiam; dum enim *ly eidè* valde indefinite quoad
tempus, in illa ponitur, haud cita fors fieri videre-
tur cuius Ordinando manuum impositio, si prius-
quam caractere tingeretur Ecclesiastico, Ecclesia-
sticumve indueret habitum, præter alia laudatissima,
usuq; in eum finem recepta studiosa, piaq; exercitia,
verum hunc Ecclesiasticum, sæpiusvolvendo, ac re-
volvendo plane imbiberet; ex quo futurum spero il-
lud, quod omnes plane optant voventque Illustris-
simi Ordinatores, ut meros *v. ros* procreent *Eccle-
siasticos*, utilissimosque Ecclesiæ producant mini-
stros, quod & unicum meum votum est.

Aliud quoque est quod te moneam, Amice Ana-
gnostæ, citationes nimirum à me redditas, ea, qua
accepi fide; adverti autem eas in editione Itala, qua
usus sum, valde fuisse confusas, incertas, corruptas,
nec tempus mihi fuit, aut librorum copia, ut tuum
in obsequium integras eas restituerem: siquid por-
ro per meam hanc qualemcunque opellam, tibi fru-
ctus, aut commodi præstiterim, verusve hic Eccle-
siasticus, verum tue conditionis ac status excita-
verit, promoverive Spiritum, ut precibus tuis apud
Deum, quo meum in me augere ac conservare
dignetur, impetres, rogo, ac Vale,

Appro-